

**Domnului Daniel Petru Funeriu
Ministrul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului**

Domnule Ministru,

Asociația Autism Romania, organizație legal constituită care apără și promovează drepturile și interesele persoanelor cu autism și ale familiilor acestora, în considerarea situației deosebit de grave a copiilor și tinerilor cu tulburări din spectrul autismului din Romania, vă transmitem alăturat, în proiect, o propunere de politică publică vizînd îmbunătățirea situației menționate, rugîndu-vă să fiți de acord ca Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, organ de specialitate al administrației publice centrale în domeniul educației și învățămîntului (și autoritate abilitată formal să inițieze și să promoveze politici publice în domeniul sau de activitate), să analizeze, susțină și să promoveze în vederea implementării propunerea pe care v-o înaintăm. Solicitarea noastră se întemeiază inclusiv pe prevederile HG nr 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central, respectiv ale HG nr 870/2006 privind aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale, acte normative care includ principiul „bunei colaborări între administrația publică și societatea civilă” printre principiile de bază ale procesului de elaborare și implementare a politicilor publice.

Va multumim.

**Liuba Iacoblev
Presedinta Asocatiei Autism Romania**

9 aprilie 2010

Propunere de politică publică¹

Către
Secretariatul General al Guvernului
Unitatea de politici publice

1. **Instituția inițiatoare:** Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (MECTS), la propunerea AUTISM ROMÂNIA –Asociația Părinților Copiilor cu Autism (AR)

2. **Formularea problemei:**

Situația actuală a copiilor și tinerilor cu tulburări din spectrul autismului (TSA) din Romania este una deosebit de gravă. Această situație este generată în primul rând de **inexistența unui cadru legislativ corespunzător precum și a specialiștilor** care ar fi necesar să lucreze cu copiii și tinerii cu TSA. La nivel legislativ deficiențe majore există atât la nivelul cadrului normativ în vigoare în prezent (în special prin neluarea în considerare a caracteristicilor specifice ale acestei categorii de copii și tineri, care impune programe educaționale și servicii de sprijin specifice), cât și la nivelul proiectului Legii educației naționale supus dezbaterii publice de către MECTS la data de 18 martie 2010². Nonacțiunea guvernamentală este de natură să perpetueze situația actuală deosebit de gravă a copiilor și tinerilor cu TSA.

Problema enunțată constă de asemenea și în următoarele:

a) nu există programe de intervenție timpurie pentru copiii cu TSA, iar nonacțiunea guvernamentală va face ca dezvoltarea acestora să fie în continuare periclitată și să se instaleze dificultățile pe viață

b) nu există programe și abordări adecvate pentru copiii cu TSA în școlile obișnuite și cele speciale, iar prin neintervenția guvernamentală copiii vor rata în continuare, din această cauză, șansa dezvoltării și obținerii potențialului maxim

c) nu există o reglementare corespunzătoare privind sistemul învățământului special (referitoare în special la responsabilitățile școlilor și ale personalului, la resurse și utilizarea

---

¹ Propunerea este redactată în format text și urmează structura prescrisă în formatul tabelar din Anexa nr 1 a HG nr 775/2005 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor publice la nivel central. Propunere preconizează două variante de soluționare a problemei și necesită completarea de către specialiștii Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului cu datele referitoare la „bugetul estimat” (și, eventual, la „impactul economic și social”).

² În considerarea deficiențelor menționate, la data de 30 martie 2010, AAR a înaintat MECTS propunerile sale de amendare a proiectului Legii educației naționale.

acestora etc), neinterventia guvernamentala fiind de natura sa afecteze in continuare accesul la educatie si calitatea educatiei pentru copiii, tinerii si adultii cu TSA.

Motivarea detaliata a necesitatii initierii propunerii de politica publica este facuta in cadrul punctului 1) din nota de fundamentare detaliată a propunerii de politică publică, anexată prezentului document.

3. Denumirea politicii publice:

Domeniul major: Reforma sistemului educatie speciale

Program: Reglementarea specifica a educatiei copiilor cu nevoi educationale speciale si profesionalizarea furnizorilor de servicii educationale pentru a asigura satisfacerea de calitate a nevoilor educationale specifice ale copiilor, tinerilor si adultilor cu autism

4. **Scop:** Imbunatatirea calitatii educatiei pentru copiii, tinerii si adultii cu TSA

5. Obiective generale/obiective specifice:

a) elaborarea si adoptarea unui cadru normativ de natura sa asigure un proces educational de calitate copiilor cu nevoi educationale speciale

- realizarea, la comanda si din fondurile MECTS, de catre un organism specializat si independent, a unui raport de evaluare a sistemului actual de educatie speciala din Romania

- elaborarea de catre MECTS a unui manual care sa cuprinda politici si proceduri specifice pentru educatia speciala (**detalii privind destinatia si cuprinsul manualului se gasesc in cadrul punctului 2) din nota de fundamentare detaliată a propunerii de politică publică, anexată prezentului document)**)

b) imbunatatirea calitatii educatiei pentru copiii cu nevoi educationale speciale ante/prescolari, din invatamintul gimnazial, liceal si profesional, universitar

- crearea unei baze de date/harta cu toti copiii cu TSA din tara precum si cu serviciile terapeutic-educationale si de sprijin existente

- crearea unui program de interventie timpurie pentru copiii cu TSA ante si prescolari

- elaborarea unui manual de recomandari pentru scolile speciale privind educatia copiilor cu TSA

- dezvoltarea in fiecare scoala a programelor formare a abilitatilor sociale

- realizarea protocolului de referire a copiilor cu posibila tulburare a TSA

- infiintarea unui post de responsabil TSA in fiecare centru judetean/municipal de asistenta psihopedagogica

Detalierea obiectivelor specifice de mai sus – punctul 5 litera b) – este facuta in cadrul punctului 3) din nota de fundamentare detaliată a propunerii de politică publică, anexată prezentului document.

c) alocarea de resurse specifice pentru implementarea programelor de interventie terapeutic educationala destinate copiilor cu TSA

d) imbunatatirea calitatii pregatirii personalului din sistemul educatiei

- elaborarea unor standarde minime de pregatire pentru profesionistii care lucreaza cu clasele sau grupele unde exista copii sau tinerii cu TSA

- elaborarea unui program national pentru formarea profesionala in TSA (program elaborat si finantat de MECS, cu selectarea pe baze competitionale a unor furnizorilor acreditati in formarea in TSA/aspecte educationale

- un procent de 20-30% din fondurile alocate scolilor speciale si obisnuite pentru perfectionarea angajatilor sa fie folosite de acestea pentru formarea in TSA (in service) a propriului personal sau pentru angajarea consultantilor cu expertiza in TSA din rindul furnizorilor de servicii de formare acreditati.

6. Beneficiari

Beneficiarii directi ai politicii publice pe care o propunem sunt copiii (ante-prescolari, prescolari, scolari), tinerii si adultii cu TSA. Beneficiari indirecti sunt familiile acestora, personalul care urmeaza sa fie format in vederea furnizarii serviciilor educationale si de sprijin pentru persoanele cu TSA, precum si comunitatile din care fac parte persoanele cu TSA.

Potrivit studiilor realizate la nivel international, 1 din 100 de copii in lume are o tulburare. Aceasta rata este valabila si pentru Romania intrucat autismul nu este conditional geografic, de rasa, cultura, nivel de educatia al parintilor sau statutul social al familie. Din pacate, in principal din cauza lipsei de preocupare de pana acum de la nivel guvernamental, nu exista statistici oficiale privind numarul persoanelor cu autism in Romania. Profesionistii din sistemul de sanatate raporteaza insa cresteri tot mai mari in fiecare an ale numarului copiilor ce ajung sa fie diagnosticati cu TSA. Estimam ca ar exista peste 30.000 de copii cu TSA din totalul de aproximativ 4 milioane de copii cu varsta intre 0 si 18 ani. Fara schimbari majore in calitatea serviciilor educationale si adecvarea lor la nevoile specifice, toti acesti copii, precum si cei care se vor naste, vor ajunge persoane dependente in grad foarte mare de un adult toata viata.

Famiile devin disfunctionale, saracia este prezenta deoarece un parinte, de obicei mama, este nevoita sa renunte la locul de munca pentru a avea grija de copil, care nu este de regula primit in nici o forma de scolarizare datorita problemelor specifice.

Fara suport, presiunea asupra familiei este devastatoare. Rata divorturilor este foarte mare in randul familii cu copii cu autism, de 7 ori mai mare decat in randul familiilor obisnuite sau chiar cu copii cu alte dizabilitati. Mama este cea care ramane cu copilul si traieste din ajutorul social oferit de DGASPC pentru ingrijirea copiilor/tinerilor cu handicap de gradul 1 – in cuantum de aproximativ 600 de lei lunar, ajutor din care nu se poate supravietui decat cu foarte mare dificultati si in conditii de stres continuu (dupa varsta de 18 ani, tinerii cu handicap de gradul 1 beneficiaza de un alt ajutor social de aproximativ 250 de lei lunar si de o indemnizatie de sprijin fixa de 450 de lei sau de asistent personal retribuit in medie cu 600 de lei lunar). Familiile sunt practic pierdute si ele pentru societate, membrii acestora devenind din persoane active si apte de munca persoane asistate social, cu un grad ridicat de risc de epuizare fizica si psihica, predispuse problemelor de sanatate mintala.

7. Variante de solutionare a problemei

Intrucat solutionarea problemei obiect al politicii publice propuse consta in principal in elaborarea si adoptarea unui cadru normativ corespunzator, AR propune urmatoarele doua variante:

a) Varianta 1:

Aceasta varianta, pentru care, din motivele expuse in cuprinsul propunerii de politica publica si in nota de fundamentare detaliata, AR pledeaza insistent, consta in principal in:

- adoptarea unei legi care sa reglementeze unitar si de sine statator serviciile educationale, de interventie si sprijin asigurate copiilor si tinerilor cu nevoi speciale
- cadrul normativ secundar il vor constitui actele normative emise pentru organizarea executarii legii si pentru stabilirea metodologiilor, procedurilor si normelor in asigurarea serviciilor educationale, de interventie si sprijin asigurate copiilor si tinerilor cu nevoi speciale: hotarari de guvern, respectiv ordine ale ministrului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului (ordin comun al MECTS si Ministerului Sanatatii) pentru elaborarea si aprobarea manualelor si protocoalelor mentionate in prezenta propunere si in nota de fundamentare detaliata anexata
- estimarea bugetelor necesare asigurarii, la standarde de calitate corespunzatoare, a serviciilor educationale, de interventie si sprijin pentru persoanele cu nevoi speciale va fi realizata de catre specialistii MECTS, cu consultarea organizatiilor neguvernamentale legal constituite avind ca scop apararea drepturilor persoanelor mentionate.

O motivarea suplimentara a necesitatii adoptarii legi care sa reglementeze unitar si de sine statator serviciile educationale, de interventie si sprijin pentru copiii si tinerii cu nevoi speciale este facuta in cadrul punctului 4) din nota de fundamentare detaliată a propunerii de politică publică, anexată prezentului document.

b) Varianta 2:

- reglementarea serviciilor educationale, de interventie si asistenta asigurate copiilor si tinerilor cu nevoi speciale in cadrul capitolului privind „invatamantul special” din noua Lege a educatiei nationale (proiect suspus dezbaterii publice la data de 18 martie 2010); in ipoteza in care se va opta pentru acesta varianta, se impune amendarea substantiala a proiectului Legii, inclusiv in sensul propunerilor pe care AR le-a inaintat MECTS, in scris, la data de 30 martie 2010
- in considerarea faptului ca reglementarea in doar unul dintre capitolele Legii educatiei nationale a problematicii deosebit de vaste si complexe a „invatamantului special” nu va fi de natura sa acopere in mod satisfacator aceasta problematica, se impune modificarea textului actual al proiectului Legii educatiei nationale (art 35 alin 3) în sensul ca legislația secundară privind serviciile educationale, de interventie si de asistenta pentru copiii cu cerințe educaționale speciale să conștea într-o reglementare unitară (și nu în „*reglementări specifice elaborate de Guvern*”) iar aceasta să fie elaborată și adoptată de Guvern în interiorul unui termen precis stabilit (6 luni de la data intrarii in vigoare a Legii)
- estimarea bugetelor necesare asigurarii, la standarde de calitate corespunzatoare, a serviciilor educationale, de interventie si asistenta pentru persoanele cu nevoi speciale va fi realizata de catre specialistii MECTS, cu consultarea organizatiilor neguvernamentale legal constituite avind ca scop apararea drepturilor persoanelor mentionate.

Notă de fundamentare detaliată a propunerii de politică publică

1) Necesitatea initiierii propunerii de politica publica (motivare detaliata)

Deficiențele din sistemul obiect al propunerii de politica publica initiata de AR sunt generate mai ales de lipsa reglementarilor specifice la nivelul intregului sistemul de educatie speciala, dar si de lipsa preocuparii MECTS fata de problematica specifica a copiilor cu TSA, categoria cea mai defavorizata dintre categoriile copiilor cu nevoi educationale speciale si dizabilitati. Deficiențele mentionate genereaza o grava discriminare si inegalitate de sanse si afecteaza in chiar esenta sa dreptul la dezvoltare al copilului/persoanei cu TSA, dreptul la munca si la o viata semnificativa si demna al acestei categorii de persoane.

1 din 100 de copii in lume are o tulburare. Rata internationala este valabila si in cazul Romaniei intrucat autismul nu este econditional geografic, de rasa, cultura, nivel de educatie al parintilor sau stututul social al familie.

Autismul este o conditie pe toata viata. Cauzele specifice sint inca necunoscute, inasa componenta genetica si natura neurobiologica si nu psihica sau emotionala sunt certe. Autismul nu se vindeca cu medicatie, singura alternativa de tratament eficient fiind **educatia speciala** cat mai **timpurie** posibil, tratamente de natura educational-comportamentala, ce duc la achizitionarea de abilitati in ariile de dezvoltare deficitare (comunicarea verbala si neverbala, relationarea sociala, comportamente sociale adevate, aria motorie, dificultatile de natura senzoriala, abilitatile de viata de zi cu zi) si reducerea comportamentelor neadecvate, dar si **educatia de-a lungul vietii** pentru consolidarea achizitiilor si/sau sporirea acestora. In lipsa acesteia din urma, achizitiile se pierd, comportamentele problematice sporesc si se fixeaza, iar dependenta se accentueaza.

Copiii cu autism au nevoi educationale specifice, iar gradinitile si scolile obisnuite si cele speciale nu vin in intampinarea acestor nevoi, ceea ce face ca acesti copii sa nu beneficieze de educatie adecvata care sa duca la dezvoltarea deplina a personalitatii lor si la atingerea potentialului lor maxim. Asigurarea de catre minister a acelorasi conditii de instruire-educatie tuturor copiilor cu nevoi speciale, in conditiile in care aceste nevoi sunt diferite, nu reprezinta acces egal la educatie a copiilor, iar copiii cu autism sunt cu deosebire victimele acestui tip de „egalitate”. In acest fel este incalcat dreptul copiilor la dezvoltare si la protectie din partea statului, astfel cum acest drept este garantat de legislatia nationala si de tratatele la care Romania este parte³.

---

³ Mentionam cu titlu de exemplu: Constitutia Romaniei (art 49 – Protectia copiilor si a tinerilor, art 50 – Protectia persoanelor cu handicap), Legea nr 272/2004 privind protectia si promovarea drepturilor copilului; Legea nr. 448/2006 privind protectia si promovarea drepturilor persoanelor cu handicap; Conventia ONU cu privire la drepturile copilului (ratificata prin Legea nr18/1990); Conventiei ONU cu privire la Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (semnata la 26 septembrie 2007); Protocolul nr 12

Lipsa **tratamentului timpuriu** și a **educatiei „remediale” specifice timpurii**, ante-prescolare și prescolare, adecvate nevoilor specifice categoriei de nevoi speciale, dar și individuale, (**programe de tratament/intervenție educational-comportamentală specifice pentru copii cu TSA**) face ca copiii să nu recupereze din întârzierea în dezvoltare, ca **potentialul de dezvoltare să nu fie folosit și să fie pierdut pentru totdeauna, ca dificultățile să se accentueze, ca handicapul să înceapă să se instaleze, ca educația școlară să fie mult mai dificilă și mult mai puțin eficientă, chiar și în condițiile unei calități foarte bune a acesteia**. La vârsta mică a copilului, când circuitele neuronale sunt încă în dezvoltare foarte rapidă și masivă, eficiența intervenției educaționale este maximă, lucru ce nu mai este valabil pentru vârstele mai mari când deja dezvoltarea creierului este mult mai lentă și tiparele comportamentale neadecvate și problematice s-au instalat și fixat în detrimentul celor adecvate ce s-ar fi putut achiziționa cu o educație potrivită și în timp util acasă (pe părinți nu îi învăța nimeni ce să facă cu copilul atunci când observă o dezvoltare atipică la copil, sau această ‚învățare’ este sporadică, nesistematică și neeficientă astfel) și în instituțiile educațional-terapeutice.

Lipsa educației speciale adecvate **în grădinițe și școli**, a profesioniștilor pregătiți în TSA și a programelor care includ componente de natură comportamentală, de stimulare și dezvoltare într-un mod specific a comunicării, a abilităților sociale, a abilităților motorii, a celor de viață de zi cu zi, sau a potențialului cognitiv, face ca procesul de dezvoltare a copiilor să nu continue, să se accentueze (să se instaleze definitiv) **handicapul și dependența**, adesea dependență totală de un adult pe toată durata vieții. Iar costurile pentru societate pentru întreținerea unui adult cu autism dependent sunt mult mai mari decât investiția în educația timpurie și apoi în suportul mai puțin consistent necesar de-a lungul vieții persoanei cu TSA, pentru unele persoane nemaifiind necesar nici un fel de suport.

Există de asemenea riscul abuzurilor fizice și psihice în școli chiar din partea personalului, întrucât adesea, datorită dificultăților specifice copiilor cu TSA (în comunicare, relaționare, la nivel senzorial sau în perceperea și înțelegerea lumii exterioare lor) aceștia pot manifesta comportamente dificile, neadecvate, chiar auto sau heteroagresive. **Necunoașterea adecvată de către profesioniștii din grădinițe-școli** a nevoilor specifice ale copiilor precum și a metodelor de prevenire a apariției unor astfel de comportamente sau de intervenție adecvată atunci când aceste comportamente sunt iminente sau în desfășurare, poate duce la manifestări neadecvate și chiar abuzive psihic sau fizic din partea personalului școlilor.

Lipsa suportului de tranziție de la un ciclu școlar la altul și mai ales de la viața școlară la cea de adult, mai precis a suportului necesar pentru pregătirea din școală a accesării pieței muncii sau de angajarea în muncă face ca dreptul la muncă al unui tânăr cu TSA să nu fie respectat. Chiar și tinerii cu potențial intelectual superior mediei sau cu capacități deosebite în unele domenii nu sunt orientați consiliați, îndrumați și sprijiniți corespunzător pentru accesarea unui loc de muncă pe piața muncii. Iar pentru cei mai slab funcționali nu există locuri de muncă protejate potrivite

---

(privind interzicerea discriminării) la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale etc.

abilitatilor si intereselor acestora, formarea in scola a abilitatilor necesare unui viitor adult pentru a munci este deficitara, iar sprijinul pe perioada de tranzitie de la scoala la un astfel de loc de munca lipseste. De aceea, mai ales dupa scoala, calitatea vietii acestora, atat a tinerilor din spectrul autismului cu nivel inalt de functionare, cat si a celor cu nivel scazut de functionare si cu dependenta mai mare de un adult, este foarte scazuta.

Lipsa reglementarilor in domeniu face ca si accesul copiilor cu TSA in scolile obisnuite sa fie limitat. Nu de putine ori conducerea gradinitelor si a scolilor refuza includerea copiilor cu TSA in gradinita si scoala, motivind lipsa conditiilor: numar prea mare de elevi, profesorul/ profesorii de la clasa nu stiu ce sa faca cu copilul daca el „nu comunica, nu coopereaza si nu sta in banca, nu asculta ce spune profesorul de la catedra”, lipsa sau insuficienta serviciilor de sprijin (asistent la clasa al profesorului, numar foarte mic de ore normate pentru profesorul de sprijin per un copil), chiar opozitia parintilor copiilor obisnuiti de la clasa. O alta varianta a limitarii accesului la scoala (de masa in special, dat si cea speciala in cazul copiilor cu dificultati severe de invatare, de autosustinere si cu comportamente neadecvate, problematice severe) este aceea a presiunii mai subtile fata de parinti pentru a-si retrage copilul pentru ca este prea dificil, prea problematic, nu are abilitati minime formate pentru mediul scolar, deci ”nu este de” scoala respectiva, nici chiar speciala. Adesea tensiunea dintre profesorii clasei ori directiune si parinti se sfarseste prin cedarea parintilor si retragerea copilului de la scoala, eventual mutarea la alta scoala mai ”permisiva”.

Motivele mentionate mai sus sunt reale, insa ele nu pot fi sub nici o forma invocate de scoala, iar ”vina” nu poate fi transferata catre parinti. Acestia fac tot ce poate pentru a-l educa bine pe copilul sau acasa, insa metodele obisnuite de educatie nu sunt suficiente in cazul copiilor cu TSA. Lipsa sau insuficienta totala a serviciilor de sprijin (identificare, diagnosticare si interventie timpurie, anteprescolara) sau programelor speciale de training pentru parinti face dificila interventia educationala adecvata din partea parintilor. Ei singuri nu se pot descurca cu o problema atat de serioasa a copilului lor.

Scoala are responsabilitati fata de copiii cu nevoi educationale speciale, pe care, din motive obiective (lipsa reglementarilor clare, adunate intr-un singur document accesibil parintilor in orice moment) si subiective, adesea nu le indeplineste, incalcind in aceste moduri dreptul copiilor la scolarizare, indiferent de gradul si tipul de nevoi speciale si dizabilitati ale acestora.

Dintre consecintele cele mai grave ale perpetuarii situatiei actuale mentionam:

- a) incalcarea unor drepturi individuale fundamentale: la dezvoltare, la educatie, la egalitate de sanse, la munca si la viata semnificativa, lezarea demnitatii umane a persoanelor cu TSA
- copiii rateaza sansa dezvoltarii si atingerii potentialului maxim, ajungind din potential producatori pentru societate, in asistati pe viata
  - calitatea foarte scazuta a vietii lor si a familiilor lor, datorata nevoilor de baza nesatisfacute optim, data fiind saracia majoritatii familiilor, dar si lipsei serviciilor asistenta speciala de care au nevoie de-a lungul vietii
  - nevalorificarea / pierderea potentialului si aportului pentru societate a unui numar semnificativ de cetateni ai tarii reprezentati atat de persoanele cu TSA, dar si de parintii lor, transformati, fara posibilitate de alegere, in asistati de catre societate pe toata durata vietii, in masura mare si foarte mare.

b) costuri foarte mari pentru societate cu asistenta persoanelor cu TSA (costuri de intretinere, asistenta de-a lungul vietii unui tanar si adult cu TSA va fi de 7 ori mai mare decat investitia in interventie si educatie timpurie, in educatie scolara de calitate si in suportul de tranzitei de la scoala catre piata muncii)

- cresterea numarului de persoane cu dependenta foarte mare de altii.

2. Destinatia si cuprinsul manualului de politici si proceduri specifice pentru educatia speciala

Manualul este destinat sa faciliteze implementarea unitara si coerenta a legislatiei privind educatia speciala si va cuprinde cel putin urmatoarele:

- definirea educatiei speciale, a scopului si rolului acesteia: definirea tuturor termenilor folositi in educatia speciala pentru evitarea interpretarilor diferite ale sensurilor acestora, rolul si responsabilitatile MECTS, ale Inspectoratelor scolare, scolilor, personalului scolilor, parintilor (sustinatorilor legali) si ale elevilor in oferirea, dezvoltarea si implementarea de servicii educationale pentru copiii cu nevoi educationale speciale
- descrierea procesului de identificare a copiilor cu nevoi speciale si a pasilor pina la interventie
- planificarea si implementarea planurilor educationale individualizate, evaluarea si raportarea progresului copiilor
- descrierea serviciilor de sprijin de care pot beneficia copiii cu nevoi educationale speciale
- definirea categoriilor de copii care au nevoi educationale speciale si elementele esentiale pe care ar trebui sa le cuprinda programele destinate fiecarei categorii, precum si criteriile in functie de care copiii pot sa beneficieze de servicii suplimentare de asistenta/sprijin
- cadrul de comunicare si cooperare cu celelalte institutii si furnizori de servicii pentru copiii cu nevoi educationale speciale
- indicarea procedurilor judiciare si extrajudiciare pe care parintii (sustinatorii legali) pot sa le urmeze pentru angajarea raspunderii administrative, contractuale, civil-delictuale, penale si de alta natura a furnizorilor de servicii educationale, de asistenta si sprijin, care prin actele si faptele lor culpabile incalca drepturile si interesele legitime ale copiilor sau parintilor (sustinatorilor legali)
- alte resurse pentru scoli sau structurile ce se ocupa de educatia copiilor cu nevoi educationale speciale, pentru profesioniști, sau parinti, de exemplu programe locale pentru formarea-perfectionarea profesionistilor din educatie in TSA, fondurile guvernamentale (ale MECTS sau cu finantare interministeriala) menite sa vina in intampinarea nevoilor copiilor cu nevoi educationale speciale, pentru programele extrascolare ale scolilor obisnuite sau speciale (de exemplu programe extrascolare pentru abilitati sociale ale copiilor cu TSA) sau pentru programele educationale ale altor tipuri de structuri ce au si componenta educationala pentru copii cu TSA sau alte nevoi speciale, toate testele folosite in evaluarea scolara a copiilor cu nevoi educationale speciale, publicatii guvernamentale pentru sustinerea educatiei speciale sau orice alte materiale cu relevanta pentru educatia speciala etc.

3. Detalierea obiectivelor specifice inscrise la punctul 5 litera b) din propunerea de politica publica

- **crearea unei baze de date/harta cu toti copiii cu TSA din tara precum si cu serviciile terapeutic-educationale si de sprijin existente;** baza de date privind copiii va fi realizata pe varste, integrati sau neintegrati scolar, cei care vor iesi din sistem in anul in curs si unde vor beneficia de educatie dupa scoala obligatorie)

- **crearea unui program de interventie timpurie pentru copiii cu TSA ante si prescolari;** programul va fi elaborat pe baza unui protocol interministerial al MECTS si Ministerul Sanatatii, va fi finantat de aceste ministere si va cuprinde: tipul de abordare, numarul de ore pe saptamana/copil, profesionistii implicati, standardele de pregatire/nivelul de formare, modalitatile de evaluare a eficientei programului, sursele financiare

- **dezvoltarea in fiecare scoala a programelor extracurriculare de formare a abilitatilor sociale la copii si tineri cu TSA,** finantarea acestora din fondurile ale MECTS, eventual in colaborare cu Ministerul Muncii, Min sanatatii ; programele vor fi concepute in functie de nevoile individuale ale copiilor si vor viza abilitatile de comunicare si relationare sociala si vor facilita accesul copiilor cu TSA la copiii obisnuiti

- **elaborarea unui manual de recomandari pentru scolile speciale privind educatia copiilor cu TSA;** manualul va prevedea serviciile de sprijin/asistenta necesare copiilor cu TSA, standardele de calificare profesionala a profesorilor si a personalului auxiliar care lucreaza cu copiii cu TSA; este necesara de asemenea elaborarea unui ghid complex de bune practici in instruirea copiilor cu TSA pentru profesionistii din scolile obisnuite si speciale; data fiind lipsa expertizei locale in TSA, elaborarea manualui/ghidului se va putea face de institutii sau organizatii, profesionisti cu expertiza in TSA selectati in mod transparent, pe baze competitionale;

- **realizarea unui protocol de referire a copiilor cu posibila tulburare a TSA identificatii in sistemul de invatamint;** protocolul vizeaza pasii ce trebuie parcursi de la depistarea-identificarea copiilor cu posibila tulburare a TSA, in crese, gradinite sau scolile obisnuite, perioada de timp de la identificare pina la inceputul interventiei, precum serviciile de interventie si de sprijin ce vor fi asigurate copiilor, tinerilor , alocarea de resurse si servicii de „remediere” ,responsabilul cu acest proces

- **infiintarea unui post de responsabil TSA in fiecare centru judetean/municipal de asistenta psihopedagogica;** responsabilul TSA va avea formarea adecvata (min master in domeniu si 120 h de formare in TSA, nivel aprofundat, cu furnizori de formare acreditati, finalizat cu lucrare de evaluare finala in TSA) si va detine toate datele despre situatia tuturor copiilor cu TSA din judet si despre serviciile educationale de care beneficiaza acestia; responsabilul TSA va avea si rolul de consultant in TSA pentru institutiile publice in privinta implementarii politicilor publice in educatia speciala pentru copiii cu TSA si va face parte din echipa de acreditare a programelor de formare in TSA a furnizorilor de formare.

---

4. Motivare suplimentara a necesitatii adoptarii legi care sa reglementeze unitar si de sine statator serviciile educationale, de interventie si sprijin pentru copiii si tinerii cu nevoi speciale

Experienta legislativa din ultimii 15 ani, ulterioara adoptarii actualei Legi a invatamantului nr 84/1995, a facut cat se poate de evident faptul ca reglementarea invatamantului special prin 6 articole din totalul celor 190 de articole ale unui asemenea act normativ a reprezentat si reprezinta o solutie cu totul nesatisfacatoare. O solutie de asemenea complet nesatisfacatoare in raport cu nevoile educationale si de asistenta speciale ale categoriei copiilor si tinerilor cu TSA a constituit-o si o constituie si HG nr 1251/2005 privind unele masuri de imbunatatire a activitatii de invatare, instruire, compensare, recuperare si protectie speciala a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerinte educative speciale din cadrul sistemului de invatamant special si special integrat. Deficientele majore de la nivelul cadrului normativ precizat sunt principala cauza a situatiei grave a copiilor și tinerilor cu TSA. Elaborarea si adoptarea unui act normativ care sa aiba ca unic obiect al reglementarii invatamantul pentru copiii si tinerii cu cerinte educationale speciale este reclamata inclusiv de solutia legislativa inadecvata pe care a dat-o materiei in discutie ultimul proiect al Legii educatiei nationale, supus dezbaterii publice la data de 18 martie 2010. Mentionam cu titlu de exemplu doar faptul ca problematica „invatamantului special si special integrat” este tratat in proiectul mentionat in cadrul a 8 articole (art 35 la art 42) din totalul celor 310 articole ale preconizatei Legi. Elaborarea si adoptarea unui act normativ avind ca unic obiect de reglementare invatamantul special se impune inclusiv din necesitatea conformitatii cu normele de tehnica legislativa – intre acestea unicitatea reglementării, potrivit careia reglementarile de acelasi nivel si avind acelasi obiect se cuprind intr-un singur act normativ (art 13 din Legea nr 24/2000 privind normele de tehnica legislativa in elaborarea actelor normative).

